

**Государственное бюджетное общеобразовательное учреждение
«Средняя общеобразовательная школа №11 им. А. Т. Картоева с.п. Инарки» Малгобекского района РИ**

Рассмотрено:
на заседании МО
№11

Хамхоева Д. М.
Протокол № 1
от «14»ноября 2024 г

Согласовано:
зам. директора по УВР

/ Картоева Л. А./
«15 » ноября 2024 г.

Утверждено:
и. о. директора ГБОУ СОШ

/ Хамхоева Л. Б./
пр.№ от « 16 »ноября 2024 г.

Г1алг1ай метта дешараи йоазони йола балха программа 1 класса 2024-2025 дешара шера.

К1ира сахъатий боарам: 2 сахъат.

Шера: дешар-64 сахъат, йоазув-64 сахъат.

Г1алг1ай метта дешара программа оттаяй Г1алг1ай республика Минобразоване могаяча балха программага хъежжа, ишколан базисни дешара планага йилла. Программа нийсыяй 1 класса дешархой кийчбаь хила безача боарамга хъежжа, сакхетам лакхбара боарамга хъежжа. Программа ювзяь я Россе Федераци 1илман образовани Министерства приказаца 06.10.2009 № 373 "Федеральни 1аьдала образовательни стандарт юххъанцара юкъара образованена юкъейоалаяра а ч1оаг1ъяра а", иштта Россе Федераци базисни дешара планага хъежжа, Россе Федераци образоване Миннистерство ч1оаг1даьча приказаца «от 9 марта 2004 г.№1312 реализующих программы общего образования» (в ред. Приказов Минобрнауки России от 20.08.2008 №241, от 241, от 30.08.2010 №889 , от 03.06.2011 №1994, от 01.02.2012 №74).

Инарки, 2024 шу.

Балха программа оттаяй Г1алг1ай Республика Министерство могадаьча «Абат» яхача дешара книжка чулоацамах. Оттадаьраш: Тиминаькъан Заули Зарахмет, Шадинаькъан Арсамака Султан-тоадаь 6 арахийца, Магас, издательство «Сердало» 2010, 144 оаг1о.

Д1акхетора каьхат.

Юххьанцарча ишколе д1адолалу бера дешар, шерлу цун гонахьарча вахарца йола юкъ-мортигаш, хувцалу юкъара дарж а, ше шийна вовзийта эшаш хилар а совдоал. Т1аккха дерригача а дешара бух хьахул юххьанцарча ишколе. Г1алг1ай метто, кхыча предметаша санна, метта лилма даькъе ший ма1анца а йоккха моттиг д1алоац. Цун дешарца а кхетамца а доккха ма1ан да.

Метта, йоазон а къамаьла хоамаш карадерзарца дешархой торо хул кхыйола дешара предметаш ломае, цунца цхьана гонахьарча вахарах долчок шоашта ховр шерде.

Ишкола хьалха латта декхараш кхоачашдара лалаьмате доккха ма1ан да наьна метта, х1ана аьлча, ишколо болх цу метте д1аболабарца караерзаю бери дахарца гульья а наьна метта белгалйоалаш йола хьаькъала хозал, дуненах лаьца бола берий кхетам алсам а боаккх, уж г1улакх долаш, эде болаш кхебу, царна дешар ломадарал совг1а деррига а декхараш кхоачашду.

Алапаш ломаделехьа йолча юкъа г1алг1ай мотт хьехара кертера декхар да къамаьла, г1улакха цхьадола тайпаш ломадар (къамаьлага ладувг1ар, цунах кхетар; йистхила ломадар; дешар, язде хар).

Цунца цхьана кхыйолча дешара предметий санна, г1алг1ай метто юххьанцарча даькъе кхоачашде деза цхьадола маьха юкъара г1улакхаш да:

- дешархой лаламах а лилмах а юххьанцара кхетам кхебар;
- логически уйла е кхедар;
- къахьегам а, цунца цхьана дешара а бола лолам кхебар;
- лакхарча классашка дешара эшача оамалашка хьежжа, деша бераш кийчдар;
- гонахьара вахарца йола юкъ-мортиг а, наьха йола дог-уйла а кхетадеш хилар.

Г1алг1ай мотт ломабеш дешархой дешай боарам совбаккхар а да ч1оаг1а маьхе. Дешай боарам совбаларца керда дешаш берий лексике хуле, цар торо лургья дешархошта х1ара денна йоазув-дешар ломадара даькъе т1ехдика хила. Юххьанцарча классий дешархой лексика боарам 3000 гаргга дош хила деза, царех 600 дош карадерзаду цар 1-ча классе, 700-шолг1ача классе, 800-3-чу классе, 850-4-чу классе. Хьехархочо ший лолам цар боарам совбоаккхаш х1ара классе юкъедоаладе тарлу кхы а 50-70 дош.

Уж дешаш карадерзадаь д1ахьо цар лексически цхьа ма1ан хилар а дайзе, омонимаш, синонимаш, антонимаш довзийтарца, дешхьалхений, суффиксий г1онца керда дешаш кхолларца.

Дешархошта бовзийт деша фонетически, морфологически оттам, цар ломаду къамаьла доакьош а, цар грамматически категореш а, предложене чу цу къамаьла доакьош кхоачашду синтаксически г1улакх а. Лексически а, грамматически а даькъе дешаш карадерзадар диь шера д1ахьо.

Грамматически а, орфографически а материал программа юкъе йоалаь я х1ара т1айоаг1ача классе шерьяра, к1оаргьяра, чоалха яккхара хьисапе. Мотт ломабара а къамаьл кхедара а г1улакх кхоачашдеш я самукьадоаккхаш, еша дог доаг1а тексташ а упражненеш а.

Барта, дувцара къамаъл кхедар хила деза дешархой язде 1омалуча хана а, грамматикех бола хоамаш царна бовзийташ а, язъе тексташ оттаеш а, упражненеш кхоачашъеш а. Х1ара урока берий йистхилар алсам хила деза: хаттараш деш, царна жоп луш, шоаех лаьца дувцаш, в1аши къамаъл деш, хъехархочунца юкъ-мортиг лелаш, дийшачун чулоацам хъабувцаш.

Дешай ма1ана, дешаш нийса д1аалара, нийса яздара болх беш хилар маъхала да. Белгалъяча темах, суртах, дувцарах лаьца дувцара, хаттара, айдара, т1адожара предложенеш, тексташ, диалогаш оттае 1омаде деза бераш.

Дешара предмет 1омаяра жам1аш

Юххъанцара ишкол чакхъяьккхача дешархочунна г1алг1ай метта программа караерзаяь ховш хила дезар:

- г1алг1ай мотт а, пачхъялкхен мотт а, гонахъара вахар довзара а г1ирс хиларах кхеташ хилар;
- ишколе а вахаре а г1алг1ай мотт харах пайда эца хъинар хилар;
- г1алг1ай мотт а, къаман культура а, эздил хилар а цхъатарра ларх1а дезарах кхеташ хилар;
- тайп-тайпарча хъалашка ший нийсархошца а боккхийчарца а юкъ-мортигаш лелаш хар карадерзадар.

Юххъанцарча ишколе г1алг1ай мотт 1омабара метапредметни жам1аш:

- хозаш дола къамаъл цхъатарра т1алацар (боккхийчар а, ший нийсархоша оалар а, берий радиопередачашка, аудиозаписешка, кхыча хоамий технологий кепашка хазар);
- дешаш, дешдоакъош, оазаш, предложенеш д1аала а, оттае а карадийрза хилар;
- белгалъяьча темах диалог оттаде, дизза а, лоацца а хаттарашта жопаш дала а, диалог д1айолае а, чакхъяккха а дог дар карадерзадаь хилар;
- кийчо яь а, йоацаш а, кхеташ, сиха къоастадеш дешар, текст лоацца а, хоржаш а юха хъаювца 1омадаь хилар;
- хъехархочун новкъосталца а ше а орфографически а, пунктуационни а бокъонаш лоръеш балхаш кхоачашде хар ховш хилар;
- ше язбаь болх тахка а, г1алг1ай меттах шийна ховчох вокха предметашца дустарца анализ е хар а карадерзадаь хилар;
- ишколе а, ишкола араха нийсархошка а, боккхийчарга а йистхила хар карадерзадаь хилар.

Юххъанцарча ишколе г1алг1ай мотт 1омабара предметни жам1аш:

- ладувг1а ховш хилар: дувчачун чулоацамах а кхеташ, къамаъл хазара хъисапе т1алацар;
- г1алг1ай метта фонетически система йовзаш хила езар: мукъа а, мукъаза а алапаш а, оазаш а къесташ, дешаш доакъошта декъа а, оазаш ала а ховш хилар;
- ший метта йоаца (г1аййцача дешашка мара ца лела) оазаш а, оазий цхъанкхетараш а довза а, нийса хъаала а ховш хилар;
- дешаш, цар грамматически формаш а йовзаш, уж мишта хъахиннад а, царех предложенеш в1ашаг1йохка а, къамаълх пайда эца а ховш хилар;
- нийса яздара бокъонаш йовзаш хилар: доккха алап, дешдоакъошца дош сехъадаккхар, сецара хъаракаш;
- текст доакъоьех екъа а, царна ц1ераш тахка а, план оттае а, х1аман, сурта куц-кеп довзийта а ховш хилар;
- мотт къаман культура цхъа дакъа а, уйлан г1ирс а, паччахъялкхен мотт а хиларах кхеташ хилар.

Дешара предмета чулоацама маъха оаг1онаш:

Юххъанцара ишкол чакхъяьккхача дешархой программа караерзайича хила деза жам1аш:

- дешархо къаман г1улакхаи эздеаи т1акхийна хилар;
- дезала вахар довзаш хилар;
- ший къаман культура а, бусулба дин а довзаш хилар;
- Росси пачхъялкхен граждинин ше волга ховш хилар;

- дешархочун оамалаш, декхараш кхийна хилар: урока, урокал арахьа а.

Дешара плана юкъе г1алг1ай метто д1алоаца моттиг.

Программа оттаяьй юххьанцара юкъара дешара пачхьалкхен дешара стандарта буха т1а, базисни дешара плана г1алг1ай метта луш йолча торонашца нийсьеш. Г1алг1ай мотт хьехара башхо белгалъяьккха тематически планашка хьежжа.

Юххьанцарча ишкола балха программа чу г1алг1ай мотт хьеха белгалдаьд:

1-ча классе- 66 сахьат, к1ира 2 сахьат (33 балха к1ира)

2-ча классе 68 сахьат, к1ира 2 сахьат (34 балха к1ира)

3-ча классе 68 сахьат, к1ира 2 сахьат (34 балха к1ира)

4-ча классе 68 сахьат, к1ира 2 сахьат (34 балха к1ира)

Цхьоалаг1ча классе г1алг1ай метта тематически планировани 2022-2023 дешара шера

№ арг1аг1а	Метта даькъе йола юкъаш.	Сахьатий массал
1	Алапаш 1омаделехьа йола юкъ.	4
2	Алапаш 1омаду юкъ.	52
3	Алапаш 1омадаьчул т1ехьаг1а йола юкъ	6
		64

1 класса курса чулоацам.

1 класс (64 с)

Алапаш 1омаделехьа йола юкъ.

Дувцара къамаьл шаьрдар. Оазах бола кхетам балар, оаз малаг1а я алап малаг1а да къоастаде хар хьехар, мукъеи мукъазеи оазаш йолга хьехар, цар белгалонаш йовзийтар. Зовнеи къореи оазаш хилар дувцар, уж в1аши тувла ца яра бокъонаш йовзийтар. Мукъа оазаш лоацеи й1аьхеи хилар хьехар. Дош дешдоакъошта декъа дешархой 1омабар. Предложенех кхетам балар, из хьакхолла дешархой 1омабар. Берий фонетически хазар кхедар, оазаш а дешаш а нийса д1аала 1омадар. Гонахьарча 1аламах кхетам балар, берий режимахи унахц1ено лораярахи дувцар. Хьайбай, оакхарий, садоаллача х1амай, зизай, баьций, гаьний, комарий, оалхазарий, сомий, хаьсий, транспорта, дуача х1аман ц1ераш йовзийтар. Иштта бесай ц1ераш, к1иран деной ц1ераш 1омаяр. Суртах лоаца дувцар оттаде бераш 1омадар. Хьехархочо дийшача дувцара е бийшача фаьлга чулоацам хьабувца хар 1омадар.

Алапаш 1омаду юкъ.

Оазахи алапахи кхетам балар. Алапаш доккхеи зламигеи хилар довзийтар, уж влаши дистар. Мукъеи мукъазеи, зовнеи кьореи оазий белгалонаш йовзийтар. Дешдакъа хьахилара бокьонах лаьца дувцар, из шаьра лодеша бераш ломадар. Кердача дешай малан довзийтар, доалара дешаех кхетам балар, предложени нийса длаязьра бокьонаш ювцар. Дешархой шоаш дийшар лоацца хьадувца ломабар.

Алапаш ломадаьчул тлехьагла йола юкъ.

Дувцара къамаьл шаьрдар, шаьрра деша хара йола оамалаш кхейр. Глалглай багахбувцама произведенеш ешар, чулоацам тахкар, оаз тоаеш деша хар ломадар. Глалглай къаман йоазонхойи поэтийи произведенеш йовзийтар, ешар, кертера уйла кьоастае бераш ломадар. Иштта цу балхашца эхь, эздел, глулакх, сий, иман, сабар, камоаршал, бакълер, доттаглай, къахетам яха оамалаш кхейр. Глалглай меттацара, мехкацара, ламцара безам совбаккхар. Глалглайи эрсийи цлей дездеча деноех лаьца кхетам балар. Глалглай поэтийи йоазонхойи вахарахи кхолламахи дувцар, байташ ломаяр, кицаш ломадар, ховли-довзалеш дешар, шоаш дагалацар.

Йоазув.

Длакхетора каьхат.

Йоазон урока дешара урока санна ктира ши сахьат хетадаь да. Цкъа хьалхагла дешара урока дешархоша ломаяьча темага хьежжа, цун тлехь тлайоаглача урока цу темах йоазув де лобабу дешархой. Цудухьа дешара урока хьалхара 4 сахьат къамаьл шаьрдара, дувцара къамаьла хетадаь доландаь, иштта йоазон урока 4 сахьат а кулг йоазув де кийчдараи алапий маьженаш язьяраи хетадаь да. Цул тлехьагла 52 сахьат алапаш язде а, царца дешдоакьоши, дешаши, предложенеши язье хьожадаь да. Тлехьара 8 сахьат ломадаьр члоагледеш, 1 классе дешархошта ха еза йоазон бокьонаш члоагледеш хьожадаь да.

Тахан латгача хьале глалглай мотт ломабара, цу метта йоазув де хара лаьамате йоаккха терко е еза къаьстта ишколо. Хланзарча зама бераша лаьамате дукха бувцаш лелабу эрсий мотт. Цагла а ара а бераша шоай наьна метта къамаьл клезига ду. Глалглай мотт бувцацар а къамаьла юкъе дукха эрсий дешаш леладу, цудухьа наьна мотт эрсий меттаца ийна бувц бераша. Иштгача хьале тлехь тлайоаглача хана глалглай мотт бицбалара кхерам ба. Цудухьа ишкола хьалха латта декхар да глалглай метта дешари йоазуви дешархошта ломадар, безам тлабахийтар, мотт дийнбар. Бераший наьна мотт бовза а беза, беза а беза, уйла а цу метта хила еза. Ктира сахьатий боарам дукха беце а дешархоша мотт лобабергба, хьехархоша из безаргболча тайпара длахьехе. Цу тла йоазув де глалглай метта хала а дац, хлана аьлча, глалглай абата тла дукхагладола алапаш эрсий метта санна да. Дешархошта ломате лотлакхета алапаш да: л, аь, гл, кх, къ, кл, пл, тл, хь, хл, цл, чл, яь, дифтонг оа. Хьалхарча 4 урока бераш ломалу тетрада балха муглараш тла язде: тладамаш, такилгаш, лоацей йлаьхей глажилгаш, клалареи лакхереи хьалхьайза глажилгаш, ахголгаш, голгаш. Цул тлехьагла бераш ломалу алапаш язде, уж влаши нийса хотта. Эрсий метта санна хьехархочо боккха теркам тлабахийта беза дешаш длаоалаш иездеш иолча башхалонашта. Иштта боккха болх бе беза дешархоша оазаш нийса хьаалара, хлана аьлча, бери яздеча хана ше харцахьа дош длааларга хьежжа глалаташ а деш яздергда. Из болх 1 классе денз ца хаддаш бе беза, йоазув нийса хургдолаш.

Йоазув ломадар.

Яздеча хана дешархой нийса багла ломабар, тетрадь нийса лодила, сурт дуллаш е яздеш кьоаламахи шаькьаргахи нийса пайда эца ломабар.

Йоазон доккхий а зламига а алапаш довзийтар, уж шоайла влашагlтоха lомабар.

Дешаши шин-кхаь дешах латта предложенеши язье , хьехархочун гlонца оазий-дешдоакьой тохкам баьчул tlехьагla , дlаязде lомабар , клезига ха яьлча , цар шоаш уж яздар .Хьокхамга хьежжа белгалдаьха дешаши предложенеши tlера хьаязье lомабар.

Цкьа дагахьа кьоаста а даь , цул tlехьагla шоай лoлaме дешаш дlаязде lомабар .

Предложени бакьахьа оттае, наьха а, хьайбай а, городий а цlерашка доккха алап дилла lомабар , предложени чаккхийоалача tlадам оттабе lомабар .

Йоазон унахцlенон бокьонаш лораяр.

Керттера кхетамаши ховраши.

Дешархошта довза деза:

- гlалгlай метта массайола оаз а алап а , кхета беза цар башхалонех (оаз оал , tlаккха алап язду);

-мукьей мукьазей оазий керттера бокьонаш;

-дагахьа lомае белгалтьяхача байтий тексташ.

Дешархошта ха деза:

-наьна метта деча кьамаьлага ладувгla а цунах кхета а;

-кьамаьла юкье предложенеш кьоастае , цар аргla белгалтьяккха ;

- йlаьхей лоацей мукьа оазаш а , уж белгалтьеш дола алапаш а белгалдаха;

-кепайоазон а кулга шрифтаца а яздаь дешаш, предложенеш tlера хьаязье;

-диктовка ярца, гlалат а ца деш, дешаши 3-5 дешаех латта предложенеши язье;

-предложени йолалуш доккхача алапа теркам tlабахийтар а цун чаккхенга tlадам оттабар а;

-белгалтьяккхача цхьан-шин темах е сюжетни суртех пайда эцар, зламига текст юха хьаювца;

- «Абата» tlера тексташ еша, дагахьа стихотворени lомае, кьамаьла бокьонаш лораш еша.

Кьамаьл.

Баген а йоазон а кьамаьла юкьара кхетам. Предложени , дош, дешдакьа, оаз , алап практически довзийтар . Кьамаьл предложенешта, предложенеш дешашта, дешаш дешдоакьошта декьа хар.

Оазаш.

Оазаш йовзийтар. Хазарца а аларца а оазаш кьоастаяр. Мукьей мукьазей, йlаьхей лоацей, эрсий меттара хьайца оазаш.

Дешашкара цхьайола мукьа а мукьаза а оазаш кьоастаяр.

Белгалтьяккхача оазаца дешаш доаладар, дешдоакьой – оазий схемай кепача оала дош белгалдакххар.

Гlонна йолча схемах пайда эцар. Кьамаьл предложенешта, предложенеш дешашта, дешаш дешдокьошта декьа lомадар.

Дешарах а аларах а мукьей мукьазей оазаш вlаший кьоастаярах а кхетам балар. Дешашкара цхьацца оазаш белшалтьеш дараш а (кьоастае а , дешдоакьой оазий тохкам бе а, цар оамал а , аргla а белгалтьяккха lомабар;дlаьха а лоаца а дешдакьа кьоастаде хар).

Кулгайоазони кепайоазони алапашца яздаь дола дешаши предложенеши улга tlара а книжка tlара а хьаяздар.

Йоазув хъехара календарни тематически план 1 класе 2024-2025 дешара шера лаьрх1а. (к1ира 2 сахьат)

Уро ка №	Урока тема	Урока тема чулоацам, лоарх1аме декхараш.	Универсальни дешара ардамаш (личностни ууд)	Сах ья тий масс ал	Лерх1а ха	Йол а ха
Алапаш 1омаделехьа йола юкъ- 4 сахьат.						
1	Алапий маьженаш: лоацеи й1аьхеи г1ажилгаш язъяр.	Яздеш нийса ваг1ара бокьонаш йовзийтар, алапаш маьженах латтилга дувцар, тетрадь довзийтар, балха муг1 бовзийтар, лоацеи й1аьхеи г1ажилгаш язъяр.	Унахц1ена сабаре хила кхедар, в1аши ладувг1аш хила, дизза жоп дала 1омадар, барт кхебар.	1		
2	Алапий маьженаш к1алара хьалхьайза г1ажилгаш язъяр.	Яздеш нийса ваг1ара бокьонаш ч1оаг1ъяр, алапий маьженаш тайп- тайпара сен еза хар 1омадар, уж в1аши йистар, к1алара хьалхьайза г1ажилгаш язъяр.	Къахьегаме хила везар хъехар, унахц1ена, сабаре хила кхедар, берий коллектива юкъе ший моттиг хьалаца бер 1омадар, шийна хетар, уйла ер майрра ала кхедар.	1		
3	Алапий маьженаш: шод бола г1ажилгаш язъяр.	Нийса а ц1ена а яздара бокьонаш ч1оагъяр, шод бола г1ажилгаш малаг1а алапаш яздеш эш дувцар, йоазон лерх1ами, дозали, эшами мишта ба дувцар, шод бола г1ажилгаш язъяр.	Барт, цхьоаг1о кхейр, шоайла ладувг1а, эшача хана новкъостал де хъехархочун хаттара жоп луш, е т1адуллар кхоачашдеш. Меттацара безам совбаккхар. Бер ше дезилгеи лоарх1алгеи д1ахойташ балха юкъедоаладар.	1		
4	Алапий маьженаш голгаш, ахголгаш яздар.	Алапий маьженах бола кхетам шербар, уж в1аши йиста, цар тарадар фуд, башхоех лаьца дувца бераш 1омадар, голгаша ахголгаша яздар.	Берий йоазонцара чам ч1оаг1бар; уйла е, дизза жоп дала 1омадар, в1аши товш хила хъехар.	1		
5	Алапаш А, а яздар.	Абата хьалхара алап довзийтар, куцах дувцар, башхало ювцар, абата юкъе цо беча балхах дувцар, д1аоалаш яздар, диктовках яздар (аа Аа АА аА ааа).	Берашта юкъера безам ч1оаг1бар, унахц1ено, сатем, сабар кхедар, наьнацара безам совбаккхар, г1алг1ай ага илли довзийтар, 1омадар.	1		
6	Алапаш М, м яздар.	Мукъаза оаз белгалъю алап М,м яздар, в1аши дистар, хьа а оалаш тетрада т1а а улга т1а а яздар, хъехархочун диктовках	Йоазон бокьонаш хар ч1оаг1дар, унахц1ено кхейр, цхьана барта долаш болх бе бераш 1омадар, арг1-арг1аг1а	1		

		яздар, дешдоакъош «ма Ма» яздар, дош «мама» яздар.	улга т1а аха 1омадар, в1аши дог лазаш хила кхедар.			
7	Алапаш У, у яздар	Алапаш У, у деша юкьера хъалаха а хъакъоастаде а бераш 1омадар, в1аши дистар, башхоех дувцар, уж эшача дешай масалаш кхувлар, цу оаза деша юкьера моттиг хъаалар. Дешдоакъош «Му му», дош «Ума» яздар. Д1аоалаш яздар: ам ум му ма ау уа.	Къаман сий лорадара, ший ц1ера, тайпан сий лорадара оамалаш йовзаш хила, в1аши барта долаш болх беш хила 1омадар. Уйлашка а г1улакхашка а дилла ший кертаца ваха везарах дувцар.	1		
8	Алапаш Р, р яздар.	Белгалонех алапаш довза бераш 1омадар, керда алап Р, р феца, т1аккха тетрадаш т1а яздар, алапаш в1аши дистар, цар лоарх1амах дувцар, дешдоакъош ра ру Ра Ру, дешаш амар, ара яздар.	Берашта юкье доттаг1ал ч1оаг1дар, г1алг1ай эзделах кхетам балар. Геттара озалуш, эхъхеташвар дукхаг1а ловзара юкьевоалавар.	1		
9	Алапаш Ш, ш яздар.	Керда алап яздар, доалара дешаш яздар бокъо ч1оаг1яр, ше д1аоалаш, хъехархочо д1аоалаш язде хара говзал 1омаяр, алапаш в1аши нийса хоттара а болх бар. Язду ша шу муш шура машар ашар ашараш Шура.	Ше урока баъча балха шийна раъза ва е вац дувца дешархо 1омавар, кхычун балха а нийса доаг1ар ала дешархо 1омавар. Бехказа мишта вала веза хъехар.	1		
10	Алапаш И, и яздар.	Малаг1а алапий маъженаш еза «и» яз деш хар, тетрада т1а нийса йоазув де хара болх бар, хъокхамга хъежжа язде хар, кхыча алапашца нийса хотта. Дешдоакъоши дешаши, предложении язъяр. Мукъеи мукъазеи оазаш белгалъю алапаш шоа-шоай беса къоаламаца белгалдар.	Ше баъча а кхычар баъча а балха корта бе хар, хаттараш тела хар 1омадар, кхетам болаши кхычар кхетадергдолаши къамаъл оттаде, дувца хара болх бар.	1		
11	Алапаш Н, н яздар.	Алап яздар арг1а а бокъонаш а йовзийтар, муг1ар т1а алапаш а дешаш а нийсдеш язде 1омадар, доалара ц1ердешашка из алап нийса язде 1омадар, кхыча алапашца нийса хотта хъехар.	Хъехархочо оттадаъча декхарашка хъежжа, бе безача балха план оттаяр; бе лерх1а болх бераша шоаш белгалбаккхар, къамаъла этикет йоха а ца еш, мотт нийса бувцар.	1		
12	Алапаш С, с яздар.	Кепайоазони кулгайоазони алапаш в1аши дистар, уж нийса яздар болх бар, дешдоакъой тохками оазий алапий	Шийга дувчачунга ладувг1а бер 1омадар. 1омадаъчун корта бе хар	1		

		тохками бе бераш Iомадар, дешаши предложенеш и язъяр.	Iомадар, шинне цхъана болх бе хара кхетам балар, унахцIено лораяр.			
13	Алапаш Л, л, О, о яздар.	Алап малагIча алапий маьженах латт хар, вIаши дистар кепа, сурт-сибата; хьехархочун хаттара йоазонца жоп дала хар Iомадар. Алапаш вIаши нийса хоттар, дIаоалаш яздара говзал чIоагIъяр.	Къамаьла юкье дакъа лаца хар Iомадар, ший холонех лаьца бери дувца могадар, беча балха ше шийна тIахьажар.	1		
14	Алапаш Д, д яздар.	Алап малагIча алапий маьженах латт хар, вIаши дистар кепа, сурт-сибата, хьехархочун хаттара йоазонца жоп дала хар Iомадар. Алапаш вIаши нийса хоттар, дIаоалаш яздара говзал чIоагIъяр.	Къамаьла юкье дакъа лаца хар Iомадар, ший холонех лаьца бери дувцар могадар, беча балха ше шийна тIахьажар.	1		
15	Алапаш Х, х яздар.	Ахголгех латта алап язде дешархой Iомабар, кхыча алапашца из нийса хоттар, фонематически хазар кхедар, ше яздарь хьокхамца дистар, айдареи хаттареи предложенеш нийса язье Iомадар.	Монологически къамаьл оттаде хар; гIалаташ тоадара хьехархочои дешархошеи денна хьехар нийса тIаэцеи кхетадеи хар, бе безача балха ше шийна хьалха декхараш оттаде хар.	1		
16	Алапаш З, з яздар.	Ахголгех латта алап язде дешархой Iомабар, кхыча алапашца из нийса хоттар, фонематически хазар кхедар, ше яздарь хьокхамца дистар, айдареи хаттареи предложенеш нийса язье Iомадар.	Монологически къамаьл оттаде хар; гIалаташ тоадара хьехархочои дешархошеи денна хьехар нийса тIаэцеи кхетадеи хар, бе безача балха ше шийна хьалха декхараш оттаде хар.	1		
17	Алапаш К, к яздар.	Алап язде бераш Iомадар, схемага хьежжа предложени оттаяр, улга тIа яздарь и ше яздарь массанена хозаш деша хара навьк чIоагIъяр, дIа а оалаш кхычунга (диктовках) яздайтара болх бар.	Iомадаьчох деннача хаттара оза а ца луш, дизза жоп дала хар, унахцIено кхейр, ше шийна оценка яла хар хьехар, тоабах болх бе хар.	1		
18	Алапаш Е, е яздар.	Алап яздара эша алапий маьженаш хьаювца хар, къамаьла юкье цо лелаю моттигах дувцар (союз «или»), кепайоазон хьисапе дешаш кулгайоазон	Эздеда оамалаш кхейр, кхычо а ше а баь болх тахка хар, шинне цхъана (в паре) болх бе хар Iомадар. ГIалгIай мехкацара, Iаламцара безам совбаккхар.	1		

		хысапе хъяздар, диктовках гIалат ца деш язде хара болх бар.				
19	Алапаш В, в яздар.	Алап нийса яздар эшар сенца дувзаденна да хар, из нийса язде а хотта а Iомадар. Хьокхам тIара дешаш а предложенеш а нийса хъязъе хар Iомадар.	Йоазув деш хъахинна гIалат хъалаха а тоаде а хара болх бар, тайп-тайпара балха хало тоаяра де дезачун план оттае хар, дувцара къамаьл нийса оттадар.	1	13.11.2024	
20	Алапаш Б, б яздар.	Алапий тара хилари башхои белгалъяккха хар, дешдоакъоши дешаши мугIар тIа дIанийсде хар, дувцареи, хаттареи, айдареи предложенеш язъяр.	Урока бе лерхIа болх мишта оттабе беза хар хъехар; шийна хетар, ший уйла хъаала дешархочун торо йир, берашта юкъера дог-безам чIоагIбар.	1	15.11.2024	
21	Алапаш Т, т яздар.	Алапаш Т, т язде Iомадар, кхыча алапашца уж нийса хотта, уж юкъедола дешаши предложенеши нийса язъе хара болх бар, мукъеи мукъазеи оазаш белгалъечарна шо-шоай беса къоаламца кIал така хъакха бераш Iомадар.	Бе безача балха толам баргболаш, вIаши новкъостал деш хила хъехар; кадайл кхейр, дешархочун цо мел дер лоархIаме а эшаш а долга дIахайтар.	1	20.11.2024	
22	Алапаш Я, я яздар.	Доккхача алапо беча балхах кхетам балар, цу алапо малагIча дешашка шишша оаз белгалъю дувцар, саькхал кхедар, фонематически хазар кхедар, кепайоазон алапашца яздаьр кулгайоазон алапашца хъязде хара болх дIахо бахъар.	Дешархой шоай гIалат лаха а тоаде а Iомабар, кхычун гIалат мишта белгалдаккха деза царна хъехар; керда хIама довза безам хилара шийна хъалхашка декхараш увттаде бер Iомадар.	1	22.11.2024	
23	Алапаш Г, г яздар.	Алап Г,г нийса яздар оамал кхейр, уж кхыча алапашца нийса хотта, тетрада мугIараш тIа дешаши предложенеши дIанийсье хара болх дIахо бахъар, предложене тайпаех ховр шаьрдар.	Iомаяь бокъонаш йоазув деш дагайохара болх бар, луш дола жоп даьржа далара хетабаь болх дIахо бахъар. УнахцIено лораяра оамал кхейр.	1	27.11.2024	
24	Алапаш Й, й яздар.	Алапаш Й, й язде дешархой Iома бар, цу алапаца дола дешаш яздар, «е» яхача оазаца тувлаергъйоацаш болх бар, дешдоакъойи алапий-оазийи тохкам бе хар дIахо Iомадар.	Iомаяь бокъонаш йоазув деш дагайохара болх бар, луш дола жоп даьржа далара хетабаь болх дIахо бахъар. УнахцIено лораяра оамал кхейр.	1	29.11.2024	
25	Алапаш Ц, ц, яздар.	Алап Ц,ц нийса яздар оамал кхе яр, уж кхыча алапашца нийса хотта, тетрада мугIараш тIа дешаши предложенеши	Iомаяь бокъонаш йоазув деш дагайохара болх бар, луш дола жоп даьржа далара хетабаь болх дIахо	1	04.12.2024	

		дlанийсье хара болх дlахо бахьар, предложене тайпаех ховр шаьрдар.	бахьар. Унахцlено лораяра оамал кхейр.			
26	Алапаш Ч, ч яздар.	Алапаш Ч, ч мишта язду довзийтар, цу оаза белгало йовзийтар, цунца дешдоакьоши дешаши нийса язде дешархой lомабар, кепайоазон тlара гlалат ца деш хьаязде хара оамал кхейр.	Урока темага хьежжа декхараш хьалхадахар, уж кхоачашдара де дезар хьадувцар, тоабах болх бар, камоаршалла тlаберзабар.	1	06.12.2024	
27	Алапаш l, l яздар.	Алапаш l, l язде lомадар, кхыча алапашца уж нийса хотта, уж юкье дола дешаши предложенеши ний са язье, мукъеи мукъазеи оазаш белгалъечарна шо- шоай беса кьоа ламаца клал така хьакха lомадар.	Бе безача балха толам баргболаш, вlаши новкъостал деш хилар хьехар; кадайл кхейр, дешархочун дlахайтар цо мел дер лоархlаме а эшаш а долга.	1	11.12.2024	
28	Алапаш Гl, гl яздар.	Шолха алап язде дешархой lомабар, «г» «Гl» яхача алапашта юкьерча башхох дувцар, дешаши предложенеши шоаш дагалацар, дlа а оалаш дlаязъяр.	Хlара хlаман ше уйла еш хила веза дешархо, цудухьа шийна хетар ала а бахьанах лаьца дувца а хар хьалхадаккхар.	1	13.12.2024	
29	Алапаш П, п яздар.	Алап малагlча алапий маьженах латт хар, вlаши дистар кепа, сурт-сибата; хьехархочун хаттара йоазонца жоп дала хар lомадар. Алапаш вlаши нийса хоттар, дlаоалаш яздара говзал чlоагlъяр.	Къамаьла юкье дакъа лаца хар lомадар, ший халонех лаьца бери дувцар могадар, беча балха ше шийна тlахьажар.	1	18.12.2024	
30	Алапаш Кх, кх яздар.	Шолха алап язде дешархой lомабар, «к» «кх» яхача алапашта а оазашта а юкьерча башхох дувцар, дешаши предложенеши шоаш дагалацар, дlа а оалаш дlаязъяр.	Хlара хlаман ше уйла еш хила веза дешархо, цудухьа шийна хетар ала а бахьанах лаьца дувца а хар хьалхадаккхар.	1	20.12.2024	
31	Алапаш Ж, ж яздар.	Алап малагlча алапий маьженах латт хар, вlаши дистар кепа, сурт-сибата; хьехархочун хаттара йоазонца жоп дала хар lомадар. Алапаш вlаши нийса хоттар, дlаоалаш яздара говзал чlоагlъяр.	Къамаьла юкье дакъа лаца хар lомадар, шийна духьальэттача халонех лаьца бери дувцар могадар, беча балха ше шийна тlахьажар.	1	25.12.2024	
32	lомадаьр чlоагlдар.			1	27. 12. 2024	
33	Алапаш жl, бl, зl, вl, дl яздар.	«l» яхача алапо шолха доаха алапаш язде бераш lомадар, царца дешаши	Йоазув нийса дий хьежаш, саькхе хила хьехар; гlалат нийса тоаде а	1	15.01.2025	

		предложенеши оттаяр, дlаязъяр; дешаш дешдоакъошта декъа хар чlоагlдар.	ший жоп нийса хилара бокъох дувца а хар кхедар.			
34	Алап кlаьда хъарак (ь) яздар.	Алап кlаьда хъарак (ь) язде lомадар, цо дешашта юкъе беча балхах кхетам балар, мичахъа язде доагlа дlачlоагlдеш упражненеш яйтар, орфографически зем кхебар.	Дешархо ше шийна хълхашка декхар оттаде lомавар. Къамаьл шаьрдар, lомадаьр дlаязде хар кхедар.	1	17.01.2025	
35	Алапаш Аь, аь яздар.	Мукъа оаз белгалъю шолха алап язде lомадар, дешаши предложенеши язъяр. Дешаш такилг а хъокхаш дешдоакъошта декъа lомадар.	Дешархо ше шийна хълхашка декхар оттаде lомавар. Къамаьл шаьрдар, lомадаьр дlаязде хар кхедар.	1	22.01.2025	
36	Алапаш Хь, хь яздар.	Шолха алап язде дешархой lомабар, «х» «хь» яхача алапашта а оазашта а юкъерча башхох дувцар, дешаши предложенеши шоаш дагалацар, дlа а оалаш дlаязъяр.	Хlара хlаман ше уйла еш хила веза дешархо, цудухъа шийна хетар ала а бахъанах лаьца дувца а хар хълхадаккхар.	1	24.01.2025	
37	Алапаш Ю, ю яздар.	Алапаш Ю,ю яздар, цу алапо малагlча дешашка шишша оаз белгалъю дувцар, саькхал кхедар, фонематически хазар кхедар, кепайоазон алапашца яздаьр кулгайоазон алапашца хъаязде хара болх дlахо бахъар.	Дешархой шоай гlалат лаха а тоаде а lомабар, кхычун гlалат мишта белгалдаккха деза хъехар, керда хlама довза безам хилара шийна хълхашка декхараш увттаде бер lомадар.	1	29.01.2025	
38	Алапаш Ф, ф яздар.	Доккха а зlамига а алапаш Ф, ф яздар, царца дешаши предложенеши отта а еш дlаязъяр. Багах оаза фонетически тохкам бе дешархой lомабар.	Йоазон бокъонаш хар чlоагlдар, унахцlено кхейр, цхъана барта долаш болх бе бераш lомадар, аргl-аргlагlа улга тlа аха lомадар, вlаши дог лазаш хила кхедар.	1	31.01.2025	
39	Алапаш Э, э яздар.	Доккха а зlамига а Э,э яха алапаш яздар, царца дешаши предложенеши отта а еш дlаязъяр. Оаза багах фонетически тохкам бе дешархой lомабар. Тохарах бола кхетам чlоагlбар. Харцахъа оттаяь предложени тоаяра болх бар.	Шийца классе деша вагlачунга ладувгlа а, цунца къамаьл оттаде а, шийна нийса хетар ала а дешархо lомавар. Шийна хълха оттадаь декхар кхоачашдара аттагlа а лоацагlа а бола никъ лаха хар хъехар.	1	05.02.2025	
40	Алап чlоагlа хъарак (ь) яздар.	Алап «ь» яздар кхетам балар, цо деша юкъе беча балхах лаьца дувцар, цу алапаца дешаш яздеш гlалат ца дара	Йоазув нийса дий хъежаш саькхе хила хъехар, гlалат нийса тоаде а ший жоп нийса хилара бокъох дувца а хар кхедар.	1	07.02.2025	

		упражненеш яр. Орфографически зем кхебар, мотт нийса бувцара болх бар.				
41-42	Алапаш Къ, къ яздар.	Алапаш «Къ, къ» яздара кхетам балар, цар цхьалхача алапаца тара хиларахи башхохи лаьца дувцар, цу алапаца дешдоакъоши дешаши яз деш гIалат ца дара упражненеш яр.	Берий йозонцара чам чIоагIбар, уйла е, дизза жоп дала Iомаде, вIаши товш хилар хъехар.	2	19.02.2025 21.02.2025	
43-44	Алапаш КI, кI яздар.	Шолха алап язде дешархой Iома бар, «к» «кх» «кI» яхача алапашта а оазашта а юкьерча башхох дув цар, дешаши предложенеши шоаш дагалацар, дIа а оалаш дIаязъяр. Шолха алапаш дешашта юкьера хъалаха а белгалде а хъехар.	Iомаяь бокъонаш йоазув деш дагайохара болх бар, луш дола жоп даьржа далара хетабаь болх дIахо бахъар. УнахцIено лораяра оамал кхеяр.	2	26.02.2025 28.02.2025	
45-46	Алапаш T1, т1 яздар.	Алапаш T1, т1 язде Iомадар, кхыча алапашца уж нийса хотта, уж юкье дола дешаши предложенеши ний са язье, мукъеи мукъазеи оазаш белгалъечарна шо- шоай беса къоа ламаца кIал така хъакха Iомадар.	Бе безача балха толам баргболаш вIаши новкъостал деш хилар хъехар, кадайл кхеяр, дешархочун дIахайтар цо мел дер лоархIаме а эшаш а долга.	2	05.03.2025 07.03.2025	
47-48	Алапаш ПI, пI яздар.	Доккха а зIамига а ПI, пI яха алапаш яздар, царца дешаши пред ложенеши отта а еш дIаязъяр. Оаза багах фонетически тохкам бе дешархой Iомабар. Тохарах бола кхетам чIоагIбар. Харцахъа оттаяь предложени тоаяра болх бар.	Шийца классе деша вагIачунга ладувгIа а, цунца къамаьл оттаде а, шийна нийса хетар ала а дешархо Iомавар. Шийна хъалха оттадаь декхар кхоачашдара аттагIа а лоацагIа а бола никъ лаха хар хъехар.	2	12.03.2025 14.03.2025	
49-50	Алапаш ЧI, чI яздар.	Алапаш «ЧI, чI» яздара кхетам ба лар, цар цхьалхача алапаца тара хи ларахи башхохи лаьца дувцар, цу алапаца дешдоакъоши дешаши яз деш гIалат ца дара упражненеш яр.	Дешархо ше шийна хъалхашка декхар оттаде Iомавар. Къамаьл шаьрдар, Iомадаьр дIаязде хар кхедар.	2	19.03.2025 21.03.2025	
51-52	Алапаш X1, x1 яздар.	Шолха алап язде дешархой Iомабар, «х» «хI» яхача алапашта а оазашта а юкьерча башхох дув цар, дешаши предложенеши шоаш дагалацар, дIа а оалаш дIаязъяр. Шолха алапаш дешашта юкьера хъалаха а белгалде а хъехар.	Iомаяь бокъонаш йоазув деш дагайохара болх бар, луш дола жоп даьржа далара хетабаь болх дIахо бахъар. УнахцIено лораяра оамал кхеяр.	2	02.04.2025 04.04.2025	

53	Алапаш Ц1, ц1 яздар.	Алапаш «Ц1, ц1» яздара кхетам балар, цар цхьалхача алапаца тара хиларахи башхохи лаьца дувцар, цу алапаца дешдоакъоши дешаши яз деш г1алат ца дара упражненеш яр.	Берий йоазонцара чам ч1оаг1 бар, уйла е, дизза жоп дала 1омаде, в1аши товш хила хье хар. Йоазув нийса дий хьежаш саькхе хила хьехар, г1алат ний са тоаде а ший жоп нийса хила ра бокъох дувца а хар кхедар.	1	09.04.2025	
54	Алапаш Яь, яь яздар.	Шолха алап язде дешархой 1омабар, «я» «яь» яхача алапашта а оазашта а юкьерча башхох дувцар, дешаши предложенеш шоаш дагалацар, д1а а оалаш д1аязъяр. Шолха алапаш дешашта юкьера хьалаха а белгалде а хьехар.	Бе безача балха толам баргболаш в1аши новкъостал деш хилар хьехар, кадайл кхеяр, дешархочун д1ахайтар цо мел дер лоарх1а ме а эшаш а долга.	1	11.04.2025	
55	Алап ы яздар.	Алап «ы» яздара кхетам балар, цо деша юкье беча балхах лаьца дувцар, цу алапаца дешдоакъоши дешаши яз деш г1алат ца дара упражненеш яр.	1омаь бокъонаш йоазув деш дагайохара болх бар, луш дола жоп даьржа далара хетабаь болх д1ахо бахьар. Унахц1ено лораяра оамал кхеяр.	1	16.04.2025	
56	Алапаш Ёё яздар.	Алапаш Ёё,ё яздар, цу алапо малаг1 ча дешашка шишша оаз белгалъю дувцар, саькхал кхедар, фонемати чески хазар кхедар, кепайоазон алапашца яз даьр кулгайоазон ала пашца хьаязде хара болх д1ахо бахьар.	Монологически къамаьл отгаде хар, г1алаташ тоадара хьехар хочои дешархошеи денна хьехар нийса т1аэцеи кхетадеи хар, бе безача балха ше шийна хьалха декхараш отгаде хар.	1	18.04.2025	
57	Алапаш Щ, щ яздар.	Алапаш Щ, щ язде 1омадар, кхыча алапашца уж нийса хотта, уж юкье дола дешаши предложенеш ний са язье, мукъеи мукъазеи оазаш белгалъечарна шо-шоай беса къоа ламаца к1ал така хьакха 1омадар.	Шоайла ладувг1а, эшача хана новкъостал де хьехархочун хаттара жоп луш, е т1адуллар кхоачаш деш. Меттацара безам совбаккхар. Бер ше дезилга а лоарх1алга а д1ахойташ балха юкьедоаладар.	1	23.04.2025	
58	Диктант.	Диктанта текста чулоацам бовзий тар, дешархоша из мишта кхетабир хара болх бар. 1омаь бокъонаш кердаяхар. Текст д1аязъяр, яз даьр г1алат даьдий хьожаш тахкар.	1омаь бокъонаш йоазув деш эшшача моттиге дагайохар, йоазув ц1ена дара хьехар дар.	1	25.04.2025	

Алапаш Iомадаьчул тIехьагIа йола юкъ- 8 сахьат.

59-60	Шолха алапаш яздар.		Дешархо ше шийна хьалхашка декхар оттаде Iомавар. Къамаьл шаьрдар, Iомадаьр дIаязде хар кхедар.	2	30.04.2025 07.05.2025	
61-62	Дифтонг оа, йи дола дешаш яздар.	Дифтонгаш нийса яздара кхетам балар, цар деша юкъе беча балхах лаьца дувцар, царца дола дешдоа къоши дешаши яз деш гIалат ца дара упражненеш яр.	Йоазув нийса дий хьежаш саь кхе хила хьехар, гIалат нийса тоаде а ший жоп нийса хилара бокъох дувца хар а кхедар.	2	14.05.2025 16.05.2025	
63	Контролни хьаяздар.	Текст нийса, гIалат ца деш хьатIаязъяра бокъонаш кердаяхар. Предложенехи предложене тайпахи бола кхетам чIоагIбар.	Дешархо ше шийна хьалхашка декхар оттаде Iомавар. Къа маьл шаьрдар, ше яздаьр нийса дий хьажа тохкам бе дешархо Iомавар.	1	21.05.2025	
64	ГIалаташ тIара болх. Шолха алапаш дола дешаш яздар.	Iомадаь шолха алапаш кердада хар, уж вIаши тувла а ца деш, доагIача язде хара болх бар; орфо графически зем кхебар, предложе нех текст нийса отта а яь дIаязье хар чIоагIдар. Предложе не кертерча маьженах кхетам балар.	Монологически къамаьл оттаде хар, гIалаташ тоадара хьехархочои дешархошеи денна хьехар нийса тIаэцеи кхетадеи хар, бе безача балха ше шийна хьалха декхараш оттаде хар.	1	23.05.2023	

1 класе дешара урока календарни тематически план 2024 - 2025 дешара шера (к1ира 2 сахъат).

№ Ар г1 аг 1а	Урока тема	Урока декхараш. Универсальни дешара ардамаш.	Сах Ъ, масс ал	Лерх1а ха	Йол а ха
1	Школен г1ирс. Ахка. Гуйре.	Абата беттагаргаш т1а а, 3-7 йолча оаг1онаш т1а а дехкача суртий зем а боаккхаш, бераш къамаьла юкъе озар; класс а школа а йовзийташ, лоацца экскурси яр; дешархой школацара, дешарцара, 1аламцара безам кхебар; х1ара берага тайп-тайпара хаттараш далар, тоабан цхьоаг1ои барти кхебар.	1	04.09.2024	
2	Вай Даьй-мохк. Гуйрен беркат. Хаьсий беш.	Суртах дувцар оттаде а цох ц1и тилла а дешархой 1омабар, суртахочо болх баьча басара бесаех дувцар, ялата тайпай ц1ераши хаьсий ц1ераши 1омаяр; дешахи предложенехи кхетам балар, г1алг1ай мотт нийса бувцара болх бар. В1аши ладувг1а, кхычун жоп дизза хургдолаш шийна нийса хетар т1атоха бераш 1омадар; Даьхенцареи 1аламцареи безам совбаккхар.	1	06.09.2024	
3	Коа леладу оалхазараш. Коа т1ара хьайбаш. Хьуна оакхарий.	Дешахи предложенехи кхетам балар, уж улга т1а графически белгалде бераш 1омадар, дош дешдоакъоьех латтилта кхетам балар; суртах з1амига дувцар оттаде а цун ц1и тилла а хьехар, дийнатий ц1ераш 1омаяр, дийнатий 1алама дакъа долга а уж мел лоарх1аме да а дувцар; берашта фаьлг бешар, дешара а наьна метта а безам т1абохийташ, фаьлга инсценировка яр, бераш шоайла барта доаладар.	1	11.09.2024	
4	Нах д1а-хьа уха г1ирсаш. Ишколера буфет. Дешархочун 1уйре. Тха класс.	Керда дешаш довзийтар, къамаьл шаьрдар, нах д1а-хьа ухача г1ирсий ц1ераши дуача х1аман ц1ераши 1омаяр, дешахи предложенехи бола кхетам ч1оаг1бар, дешархочун режимах кхетам балар, унахц1ена хила хьехар дар, могашал мишта лорае еза хьехар далар, г1алг1ай метта дагарде бераш 1омадар.	1	13.09.2024	
5	Оаз а алап а А, а.	Оаз а алап а А,а довзийтар, дешашка из оаз хоза моттиг хьаалийтар, цун белгалох дувцар, дош дешдоакъопшта декъар, суртах предложени оттаяр, керда дешаш довзийтар, берий наьнацара безам совбаккхар, дешага хаттар оттаде 1омадар, ребус а ховли-довзали а дашха дешархой 1омабар.	1	18.09.2024	
6	Оаз а алап а М, м.	«М,м» яхача алапехи цар белгалъеча оазехи кхетам балар. Оазах фонетически тохкам бар, берий фонематически хазар кхедар, дешдакъа хьаде а деша а бераш 1омадар, дешдакъа д1аьха а лоаца а дешар, дош графически хьаракаца белгалдар, предложенех бола кхетам шербар, дувцара къамаьл дар, шаьра дешар, хаттараш оттаде, царна дизза жоп дала хар хьехар.	1	20.09.2024	

7	Оаз а алап а У, у.	Алап У,у 1омадар, дешдоакъош хъадар, дешар, дешаш дешар, багах фонетически тохкам бар, хъехархочо фаьлг бешар, дешархоша чулоацам хъабувцар, г1алг1ай метта безам т1абохийташ, къамаьл шаьрдеш, шоайла бераш айхъаза дахара хъисапе фаьлг берашка хъокхийтар. Тоабах болх бе дешархой 1омабар.	1	25.09.2024	
8	Оаз а алап а Р, р.	Оаз а алап а Р, р довзийтар, дувзаденна къамаьл шаьрдар, дешархой дешарцара безам кхебар. Дагахъа 1омаде хъехар, алапа нийса ц1и яккхара болх бар, байт хъаювца бераш 1омадар. Ребус аховли-довзали а дашхар, кица ма1ан малаг1а да хъаала хар хъехар.	1	27.09.2024	
9	Оаз а алап а Ш, ш.	Алапаш Ш, ш, цар белгалъю оаз йовзийтар, цу оаза белгало ювцар, деша юкъе оаз [ш] йола моттиг нийса хъаала бераш 1омадар, багах деша фонетически тохкам бар. Оаз хувцаш (лаьг1ъеш, ч1оаг1ъеш, озаеш иштта кх.д1.), тоаеш дешар, ребус яшха 1омабар.	1	02.10.2024	
10	Оаз а алап а И, и.	Алапаш И,и, оаз [и] йовзийтар, фонетически болх бар, шаьра дешара болх бар, байт 1омаяр, кица ма1ан хъадувца дешархой 1омабар, гонахьарча дуненах бола кхетам шербар, доттаг1ал кхедар, орфографически зем кхебар.	1	04.10.2024	
11	Оаз а алап а Н, н.	Оазаш а алапаш а Н, н довзийтар, дешдоакъош шаьра дешара болх бар, фонетически тохкам бе хара болх д1ахо бахьар, суртаца болх бар, ч1оаг1еи к1аьдеи мукъаза оазаш деша юкъера хъакъоастае ха хъехар. Дезала юкъера барт-безам кхебар, шинне цхъана (в паре) болх бар.	1	09.10.2024	
12	Оаз а алап а С, с.	Оазаш а алапаш а С, с довзийтар, шаьра дешара болх бар, фонетически тохкам бар, фонематически хазар кхедар, суртах ховли-довзалеш хъакхолла 1омадар, шийна хетар ала а халадар ала а берий майрал кхеяр.	1	11.10.2024	
13	Оаз а алап а Л, л, О,о.	Керда алапаш Л,л, О,о довзийтар, цар оазех дувцар, оазий-алапий тохкам бар, шаьра дешар, ураг1а а пхораг1а а деша 1омабар, оаз тоаеш дешар, в1аши г1алаташ тоаде дешархой 1омабар, хин хъурмат де дезарах дувцар, лора балха толамах кхетам балар.	1	16.10.2024	
14	Оаз а алап а Д, д.	Д, д довзийтар, цар оазех дувцар, оазий-алапий тохкам бар, шаьра дешар, б1оаг1илгахи муг1рахи дешаш деша 1омабар, оаз тоаеш дешар, предложенех бола кхетам шербар, в1аши г1алаташ тоаде дешархой 1омабар, къахъегама лоарх1амах дувцар, унахц1ено кхеяр.	1	18.10.2024	
15	Оаз а алап а Х, х.	Х, х довзийтар, цар оазех дувцар, оазий-алапий тохкам бар, шаьра дешара оамалаш кхеяр, къамаьл шаьрдар,керда дешаш 1омадар, орфографически зем кхебар, гонахьарча дуненах бола кхетам шербар.	1	23.10.2024	
16	Оаз а алап а З,з.	З, з довзийтар, цар оазех дувцар, оазий-алапий тохкам бар, дешара навикаш шаьрьяр, дувцар оттаде, дийшачун чулоацам хъабувца 1омадар, айдара	1	25.10.2024	

		предложени нийса еша, багах деша фонетически тохкам бар, зизай тайпаши цлераши ломаяр. Ший нийсархошка хаттар оттаде дешархо ломавар.			
17	Оаз а алап а К, к.	Оазаш а алапаш а К, к довзийтар, дешдоакъош шаъра дешара болх бар, фонетически тохкам бе хара болх длахо бахъар, суртаца болх бар, члоаглен клаъдеи мукъаза оазаш деша юкъера хъакъоастае ха хъехар. Хъайбашца къахетае хила хъехар, шинне цхъана (в паре) болх бар.	1	06.11.2024	
18	Оаз а алап а Е, е.	Алапаш Е,е, оаз [е] ломаяр, цун белгало йовзийтар, шаъра дешар, блоагилгахи мугларахи дешаш деша ломабар, оаз тоаеш дешар, влаши глалаташ тоаде дешархой ломабар, сурташка хъежжа чулоацам хъабувца, хаттар оттаде ха, шийна хетар а ховр а дувца хар, дешархошца къамаъла юкъе дакъа лацар.	1	08.11.2024	
19	Оаз а алап а В, в.	В,в довзийтар, цар оазех дувцар, оазий-алапий тохкам бар, шаъра дешар, блоагилгахи мугларахи дешаш деша ломабар, оаз тоаеш дешар, влаши глалаташ тоаде дешархой ломабар, къахъегама лоархламах дувцар, унахцлено кхейр.	1	13.11.2024	
20	Оаз а алап а Б, б.	Оазаш а алапаш а Б, б довзийтар, дешдоакъош шаъра дешара болх бар, фонетически тохкам бе хара болх длахо бахъар, суртаца болх бар, члоаглен клаъдеи мукъаза оазаш деша юкъера хъакъоастае ха хъехар. Хъайбашца къахетае хила хъехар, шинне цхъана (в паре) болх бар.	1	15.11.2024	
21	Оаз а алап а Т, т.	Оазаш а алапаш а Т, т довзийтар, дешдоакъош шаъра дешара болх бар, фонетически тохкам бе хара болх длахо бахъар, суртаца болх бар, члоаглен клаъдеи мукъаза оазаш деша юкъера хъакъоастае ха хъехар. Хъайбашца къахетае хила хъехар, шинне цхъана (в паре) болх бар.	1	20.11.2024	
22	Оаз а алап а Я, я.	Алапаш Я,я, оаз [я] ломаяр, цун белгало йовзийтар, шаъра дешар, урагла а пхорагла а деша ломабар, оаз тоаеш дешар, влаши глалаташ тоаде дешархой ломабар, сурташка хъежжа чулоацам хъабувца, хаттар оттаде ха, шийна хетар а ховр а дувца хар, дешархошца къамаъла юкъе дакъа лацар.	1	22.11.2024	
23	Оаз а алап а Г, г.	Д,д довзийтар, цар оазех дувцар, оазий-алапий тохкам бар, шаъра дешар, урагла а пхорагла а деша ломабар, оаз тоаеш дешар, влаши глалаташ тоаде дешархой ломабар, къахъегама лоархламах дувцар, унахцлено кхейр.	1	27.12.2024	
24	Оаз а алап а Й, й.	Оаз а алапаш а Й, й довзийтар, дешдоакъош шаъра дешара болх бар, фонетически тохкам бе хара болх длахо бахъар, суртаца болх бар, зовнеи къореи мукъаза оазаш деша юкъера хъакъоастае ха хъехар. Орфографически зем кхейбар. Дийшачун чулоацам хъабувца ха болх бар. Кхыча дешархошца балка юкъе дакъа лаца хар ломадар.	1	29.12.2024	
25	Оаз а алап а Ц, ц.	Керда алапаш Ц, ц, оаз [ц] йовзийтар, шаъра дешара болх бар, орфографически зем кхейбар, оазий тохкам бе ломадар, текст кхетаргволча	1	04.12.2024	

		тайпара еша хар, чулоацам хябувца хар, кертера дар хякьоастаде хар, хожаш деша хар 1омадар. Класа дешархошта юкье цхьоаг1ои брти кхедар, цхъана тобаца болх бе хар 1омадар.			
26	Оаз а алап а Ч, ч.	Оаз а алапаш а Ч, ч довзийтар, дешдоакьош шаъра дешара болх бар, фонетически тохкам бе хара болх д1ахо бахъар, суртаца болх бар, ч1оаг1еи к1аъдеи мукъаза оазаш деша юкьера хякьоастае ха хъехар. Хъайбашца къахетае хила хъехар, шинне цхъана (в паре) болх бар.	1	06.12.2024	
27	Оаз а алап а 1, .	Керда алапаш 1, оаз [1] йовзийтар, шаъра дешара болх бар, орфографически зем кхебар, оазий тохкам бе 1омадар, текст кхетаргволча тайпара еша хар, чулоацам хябувца хар, кертера дар хякьоастаде хар, хоржаш деша хар 1омадар. Класа дешархошта юкье цхьоаг1ои брти кхедар, цхъана тобаца болх бе хар 1омадар.	1	11.12.2024	
28	Оаз а алап а Г1, г1.	Керда алапаш Г1, г1, оаз [г1] йовзийтар, шаъра дешара болх бар, орфографически зем кхебар, оазий тохкам бе 1омадар, текст кхетаргволча тайпара еша хар, чулоацам хябувца хар, кертера дар хякьоастаде хар, хоржаш деша хар 1омадар. Класа дешархошта юкье цхьоаг1ои брти кхедар, цхъана тобаца болх бе хар 1омадар.	1	13.12.2024	
29	Оаз а алап а П, п.	П,п довзийтар, цар оазех дувцар, оазий-алапий тохкам бар, шаъра дешар, ураг1а а пхораг1а а деша 1омабар, оаз тоаеш дешар, в1аши г1алаташ тоаде дешархой 1омабар, къахъегама лоарх1амах дувцар, унахц1ено кхейр.	1	18.12.2024	
30	Оаз а алап а Кх, кх.	Керда алапаш Кх, кх, оаз [кх] йовзийтар, шаъра дешара болх бар, орфографически зем кхебар, оазий тохкам бе 1омадар, текст кхетаргволча тайпара еша хар, чулоацам хябувца хар, кертера дар хякьоастаде хар, хоржаш деша хар 1омадар. Класа дешархошта юкье цхьоаг1ои брти кхедар, цхъана тобаца болх бе хар 1омадар.	1	20.12.2024	
31	Оаз а алап а Ж, ж.	Оаз а алапаш а Ж, ж довзийтар, дешдоакьош шаъра дешара болх бар, фонетически тохкам бе хара болх д1ахо бахъар, суртаца болх бар, ч1оаг1еи к1аъдеи мукъаза оазаш деша юкьера хякьоастае хар хъехар. Хъайбашца къахетае хила хъехар, шинне цхъана (в паре) болх бар.	1	25.12.2024	
32	1омадаър ч1оаг1дар		1	27.12.2024	
33	Алапаш ж1, б1, з1, в1, д1 дола дешаш.	Керда оазаш йовзийтар, шаъра дешара болх бар, орфографически зем кхебар, оазий тохкам бе 1омадар, текст кхетаргволча тайпара еша хар, чулоацам хябувца хар, кертера дар хякьоастаде хар, хоржаш деша хар 1омадар. Класа дешархошта юкье цхьоаг1ои брти кхедар, цхъана тобаца болх бе хар 1омадар.	1	15.01.2025	
34	Алап к1аъда хъарак (ъ).	Алап к1аъда хъарак [ъ] довзийтар, дешдоакьош шаъра дешара болх бар, фонетически тохкам бе хара болх д1ахо бахъар, суртаца болх бар, зовнеи	1	17.01.2023	

		кьореи мукъаза оазаш деша юкьера хьакьоастае хар хьехар. Орфографически зем кхебар. Дийшачун чулоацам хьабувца хара болх бар. Кхыча дешархошца балха юкье дакъа лаца хар Iомадар.			
35	Оаз а алап а Аь, аь.	Алапаш Аь,аь, оаз [аь] Iомаяр, цун белгало йовзийтар, шаьра дешар, урагIа а пхорагIа а деша Iомабар, оаз тоаеш дешар, вIаши гIалаташ тоаде дешархой Iомабар, сурташка хьежжа чулоацам хьабувца, хаттар оттаде ха, шийна хетар а ховр а дувца хар, дешархошца къамаьла юкье дакъа лацар.	1	22.01.2025	
36	Оаз а алап а Хь, хь.	Оаз а алапаш а Хь, хь довзийтар, дешдоакьош шаьра дешара болх бар, фонетически тохкам бе хара болх дIахо бахьар, суртаца болх бар, чIоагIеи кIаьдеи мукъаза оазаш деша юкьера хьакьоастае ха хьехар. Хьайбашца къахетаме хила хьехар, шинне цхьана (в паре) болх бар.	1	24.01.2023	
37	Оаз алап а Ю, ю.	Оаз а алапаш а Ю, ю довзийтар, дешдоакьош шаьра дешара болх бар, фонетически тохкам бе хара болх дIахо бахьар, суртаца болх бар, зовнеи кьореи мукъаза оазаш деша юкьера хьакьоастае ха хьехар. Орфографически зем кхебар. Дийшачун чулоацам хьабувца хара болх бар. Кхыча дешархошца балха юкье дакъа лаца хар Iомадар.	1	29.01.2025	
38	Оаз а алап а Ф, ф.	Оазаш а алапаш а Ф, ф довзийтар, дешдоакьош шаьра дешара болх бар, фонетически тохкам бе хара болх дIахо бахьар, суртаца болх бар, чIоагIеи кIаьдеи мукъаза оазаш деша юкьера хьакьоастае ха хьехар. Хин хьурмат де дезарах дувцар, къахетаме хила хьехар, шинне цхьана (в паре) болх бар.	1	31.01.2025	
39	Оаз а алап а Э, э.	Алапаш Э,э, оаз [э] Iомаяр, цун белгало йовзийтар, шаьра дешар, урагIа а пхорагIа а деша Iомабар, оаз тоаеш дешар, вIаши гIалаташ тоаде дешархой Iомабар, сурташка хьежжа чулоацам хьабувца, хаттар оттаде ха, шийна хетар а ховр а дувца хар, дешархошца къамаьла юкье дакъа лацар.	1	05.02.2025	
40	Алап чIоагIа хьарак (ъ).	Алап чIоагIа хьарак [ъ] довзийтар, дешдоакьош шаьра дешара болх бар, фонетически тохкам бе хара болх дIахо бахьар, суртаца болх бар, зовнеи кьореи мукъаза оазаш деша юкьера хьакьоастае хар хьехар. Орфографически зем кхебар. Дийшачун чулоацам хьабувца хара болх бар. Кхыча дешархошца балха юкье дакъа лаца хар Iомадар.	1	07.02.2023	
41 - 42	Оаз а алап а Къ, къ.	Оаз а алапаш а Къ, къ довзийтар, дешдоакьош шаьра дешара болх бар, фонетически тохкам бе хара болх дIахо бахьар, суртаца болх бар, зовнеи кьореи мукъаза оазаш деша юкьера хьакьоастае хар хьехар. Орфографически зем кхебар. Дийшачун чулоацам хьабувца хара болх бар. Кхыча дешархошца балха юкье дакъа лаца хар Iомадар.	2	19.02.2025 21.02.2025	
43 - 44	Оаз а алап а K1, к1.	Оазаш а алапаш а K1, к1 довзийтар, дешдоакьош шаьра дешара болх бар, фонетически тохкам бе хара болх дIахо бахьар, суртаца болх бар, чIоагIеи	2	26.02.2025 28.02.2025	

		к1аьдеи мукъаза оазаш деша юкъера хьакъоастае хар хъехар. К1ира деной ц1ераш 1омаяр, къахетаме хила хъехар, шинне цхъана (в паре) болх бар.			
45 - 46	Оаз а алап а Т1, т1.	Оаз а алапаш а Т1, т1 довзийтар, дешдоакъош шаьра дешара болх бар, фонетически тохкам бе хара болх д1ахо бахъар, суртаца болх бар, зовнеи кьореи мукъаза оазаш деша юкъера хьакъоастае ха хъехар. Орфографически зем кхебар. Дийшачун чулоацам хьабувца ха болх бар. Кхыча дешархошца балха юкъе дакъа лаца хар 1омадар.	2	05.03.2025 07.03.2025	
47 - 48	Оаз а алап а П1, п1.	Оаз а алапаш а П1, п1 довзийтар, дешдоакъош шаьра дешара болх бар, фонетически тохкам бе хара болх д1ахо бахъар, суртаца болх бар, ч1оаг1еи к1аьдеи мукъаза оазаш деша юкъера хьакъоастае хар хъехар. Кулга п1елгий ц1ераш 1омаяр, къахетаме хила хъехар, шинне цхъана (в паре) болх бар.	2	12.03.2025 14.03.2025	
49 - 50	Оаз а алап а Ч1, ч1.	Оаз а алапаш а Ч1, ч1 довзийтар, дешдоакъош шаьра дешара болх бар, фонетически тохкам бе хара болх д1ахо бахъар, суртаца болх бар, ч1оаг1еи к1аьдеи мукъаза оазаш деша юкъера хьакъоастае хар хъехар. Кулга п1елгий ц1ераш 1омаяр, къахетаме хила хъехар, шинне цхъана (в паре) болх бар.	2	19.03.2025 21.03.2025	
51 - 52	Оаз а алап Х1, х1.	Оаз а алапаш а Х1, х1 довзийтар, дешдоакъош шаьра дешара болх бар, фонетически тохкам бе хара болх д1ахо бахъар, суртаца болх бар, зовнеи кьореи мукъаза оазаш деша юкъера хьакъоастае хар хъехар. Орфографически зем кхебар. Дийшачун чулоацам хьабувца хара болх бар. Кхыча дешархошца балха юкъе дакъа лаца хар 1омадар.	2	02.04.2025 04.04.2025	
53	Оаз а алап а Ц1, ц1	Оаз а алапаш а Ц1, ц1 довзийтар, дешдоакъош шаьра дешара болх бар, фонетически тохкам бе хара болх д1ахо бахъар, суртаца болх бар, зовнеи кьореи мукъаза оазаш деша юкъера хьакъоастае хар хъехар. Гьаьний ц1ераш 1омаяр, 1алам лорадар хъехар, шинне цхъана (в паре) болх бар.	1	09.04.2025	
54	Оаз а алап а Яь, яь.	Алапаш Яь,яь, оаз [яь] 1омаяр, цун белгало йовзийтар, шаьра дешар, ураг1а а пхораг1а а деша 1омабар, оаз тоаеш дешар, в1аши г1алаташ тоаде дешархой 1омабар, сурташка хьежжа чулоацам хьабувца, хаттар оттаде ха, шийна хетар а ховр а дувца хар, дешархошца къамаьла юкъе дакъа лацар.	1	11.04.2025	
55	Оаз а алап а ы.	Алап «ы» довзийтар, дешдоакъош шаьра дешара болх бар, фонетически тохкам бе хара болх д1ахо бахъар, суртаца болх бар, зовнеи кьореи мукъаза оазаш деша юкъера хьакъоастае хар хъехар. Орфографически зем кхебар. Дийшачун чулоацам хьабувца хара болх бар. Кхыча дешархошца балха юкъе дакъа лаца хар 1омадар.	1	16.04.2025	
56	Оаз а алап а Ё, ё.	Алапаша оазаши Ё,ё, 1омаяр, цун белгало йовзийтар, шаьра дешар, ураг1а а пхораг1а а деша 1омабар, оаз тоаеш дешар, в1аши г1алаташ тоаде дешархой 1омабар, сурташка хьежжа чулоацам хьабувца, хаттар оттаде хар, шийна хетар а ховр а дувца хар, дешархошца къамаьла юкъе дакъа лацар.	1	18.04.2025	

57	Оаз а алап а Щ, щ.	Оаз а алапаш а Ч1, ч1 довзийтар, дешдоакъош шаъра дешара болх бар, фонетически тохкам бе хара болх д1ахо бахъар, суртаца болх бар, ч1оаг1еи к1аьдеи мукъаза оазаш деша юкъера хъакъоастае ха хъехар.	1	23.04.2025	
58 - 59	Абат. «Х1анз вайна деша хов». «Даьхен сурташ».	Абата алапехи оазехи ховр кердадаккхар, ч1оаг1дар, г1алг1ай метта мас мукъа оаз, мас мукъаза, мас шолха алап да хар ч1оаг1дар; тексташ ешар, цар чулоацам тахкар, хаттарашта жоп дала 1омадар, хаттара текста юкъера жоп лаха хар, къамаьл шаьрдар.	2	25.04.2025 30.04.2025	
60	«Нана». «Барх1лаг1а март». Пхыленаькъан М.-С. «Ахьмад».	Абата алапехи оазехи ховр кердадаккхар, ч1оаг1дар, г1алг1ай метта мас мукъа оаз, мас мукъаза, мас шолха алап да хар ч1оаг1дар; тексташ ешар, цар чулоацам тахкар, хаттарашта жоп дала 1омадар, хаттара текста юкъера жоп лаха хар, къамаьл шаьрдар, ховли довзалеш дашха а шоаш кхолла а 1омадар, кицашца болх бар.	1	07.05.2025	
61	«Йоккха саг». «Харц ма ле».	Тексташ ешар, цар чулоацама тохкам бар, хаттарашта жоп лохаш дешар, йовхьамех дешар, предложене тайпаех бола кхетам шербар, ч1оаг1бар; шаъра дешара навикаш ч1оагъяр, хаттараш оттаде а царна нийса жоп дала а хъехар; эздеда оамалаш кхейр, бакълувш хилар хъехар.	1	14.05.2025	
62	«Маькх, малх, машар». «Кхораш». «Циски дахкеи». «Готахъазилг».	Хьоашалгнаькъан 1аьла байташ йовзийтар, цар чулоацамах дувцар, уж хъакхоллара говзалах дувцар, къамаьл шаьрдар, оаз тоаеш деша хар хъехар, рифмах кхетам балар, синонимаши антонимаши доаладе хар хъехар; кицай ма1ан дар,1аламцара безам совбаккхар, берашта юкъера машар ч1оаг1бар.	1	16.05.2025	
63	Хьоашалгнаькъан 1. «Дика дешархо», «Н1ана», «1ийса».	Хьоашалгнаькъан 1аьла произведенеш йовзийтар, цар чулоацам а уж хъакхоллара говзалах а дувцар, къамаьл шаьрдар, оаз тоаеш деша хар хъехар, рифмах кхетам балар, синонимаши антонимаши доаладе хар хъехар, кицай ма1ан малаг1а да хьадувца хар 1омадар; 1аламцара безам совбаккхар, унахц1ена хила хъехар.	1	21.05.2025	
64	«Цогали пхьагали». «Б1аьстан юхъ». «Ди д1аьхлуш доаг1а». «Кино».	Тексташ йовзийтар, цар чулоацамах дувцар, къамаьл шаьрдар, керда дешаш довзийтар, оаз тоаеш деша хар хъехар, синонимаши антонимаши доаладе хар хъехар, кицай ма1ан дашха 1омадар; 1аламцара безам совбаккхар, эздеда т1ахъехар.	1	23.05.2025	